

Nr 435.

Av herr **Olsson** i Berg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 77, angående beredande av större möjlighet för skoldistrikt att vid minskning av antalet barn indraga skolor eller skolavdelningar m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 77 angående beredande av större möjlighet för skoldistrikt att vid minskning av antalet barn indraga skolor eller skolavdelningar m. m. ägnas å sid. 28—47 en utförlig framställning åt frågan om mellaninstanser för folkskoleväsendet, vartill ock departementschefen på ett par ställen i det följande återkommer (s. 100 och 109), ehuru intet positivt förslag framställes.

Till en början bemärkes, att sådana mellaninstanser här bringas på tal i och för handläggandet av i denna proposition berörda ärenden, men att tillika en ökad centralisation förordas, i det att vissa ärenden, som hittills ålegat skolråd och skolstyrelse, skulle överföras till mellaninstansen. Särskilt nämnas upprättande av förslag till tjänsternas tillsättning och utfärdande av tjänstgöringsbetyg. Med avseende härpå kan den reflexionen näppeligen återhållas, att då lagen om skolstyrelse i vissa kommuner nyligen i stor utsträckning skapat en första instans för skolväsendet med större befogenhet än tillförne, särskilt den att tillsätta lärare, det vill förefalla egendomligt att frånhända den en så viktig funktion vid denna tillsättning som upprättandet av förslag. Men dessutom lär över huvud en ökad centralisation inom skolväsendet icke vara att eftersträva, så centraliserat som detta redan är.

Vad därefter angår de påyrkade mellaninstansernas egen organisation uttalar föredragande departementschefen (å sid. 47), att de folkskoleärenden, som nu handläggas på mellanstadiet eller där borde handläggas, äro så betydelsefulla och bliva, därest i propositionen föreslagna åtgärder vinna bifall, av så krävande och omfattande natur, att deras handläggning borde handhavas av myndigheter med detta som sin uteslutande uppgift. Något positivt förslag i denna riktning framlägges likväl icke, utan de åtgärder, som anbefallas i och för indragning av skolor m. m., hänföras, i den mån de gälla mellaninstans, till de hittillsvarande.

Bland dessa är det särskilt domkapitlen, som förmenas vara otjänliga för detta ändamål. Departementschefen önskar i stället för dem en verkligt sakkunnig, för folkskoleväsendets bästa effektivt och målmedvetet arbetande provinsiell myndighet.

Så nyligen som år 1927 har dock inom riksdagen ett förslag om dylik myndighets inrättande avslagits med följande av vederbörande utskott givna motivering:

»Att, såsom motionärerna antyda, låta landstingens förvaltningsutskott fungera som dylik mellaninstans, synes emellertid vara ett projekt, som utan vidare kan avvisas. Denna institution äger inga som helst förutsättningar att tillfredsställande kunna fylla en sådan uppgift, tillsatt som den är för helt andra uppgifter och i avsaknad av speciell pedagogisk sakkunskap. Några bärande skäl för att låta just denna institution tjänstgöra som valkollegium vid utseende av skolstyrelser för länet, vilken möjlighet även framkastats, ha lika litet påvisats. Att låta länsstyrelserna fungera som mellaninstans kan ej heller förordas. Länsstyrelserna ha visserligen redan under nuvarande förhållanden att ta befattning med vissa skolärenden, men ej med sådana av pedagogisk och mera betydande skolorganisatorisk natur. Om länsstyrelserna gäller även, att de ej inom sig ha tillgång till pedagogisk erfarenhet, varförutom de redan torde vara så överhopade med ärenden av olika slag, att ett ytterligare ökande av deras arbetsbörda ej kan tillrättas. Ej heller folkskoleinspektionen kan anses lämplig som mellaninstans. Denna institution är nu väsentligen inspekterande och kontrollerande och har endast i ett fåtal mindre viktiga frågor att fatta avgörande beslut, och det torde vara olämpligt att vidga dess befogenhet i sistnämnda hänseende. Vad förslaget att tillsätta en särskild läns- eller stiftsnämnd beträffar, skulle även en sådan anordning medföra avsevärda olägenheter utan att motsvarande fördelar vunnas. Att låta mer eller mindre politiskt betonade institutioner välja ledamöter i denna nämnd finner utskottet icke önskvärt. Införandet av dylika nämnder skulle helt visst också draga betydande kostnader. Det bleve 12 eller 24 helt nya ämbetsverk i respektive stift eller län. Att en dylik organisation ej skulle bli billig, behöver knappast särskilt påpekas.

Utskottet vill vidare som sin mening framhålla, att de i motionen påpekade olägenheterna av att bibehålla domkapitlen som instanser mellan de lokala skolmyndigheterna och skolöverstyrelsen efter all erfarenhet äro betydligt övedrivna. Tvärtom torde man ej med fog kunna peka på några anmärkningsvärda olägenheter.»

Denna uppfattning synes fortfarande äga fog för sig, och från rent saklig synpunkt torde tanken på nya mellaninstanser alltjämt böra avvisas.

Men därtill komma de betänkligheter, som tillskapandet av nya ämbetsverk måste väcka från allmän ekonomisk synpunkt, i synnerhet under nuvarande tryckta tider. Det synes angeläget, att riksdagen vid behandlingen av ifrågavarande kungl. proposition icke binder sig för denna avsevärda kostnadsökning.

Vi få därför hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 77 icke måtte giva sin anslutning till propositionens uttalande om inrättande av nya särskilda mellaninstanser för folkskoleväsendet.

Stockholm den 26 februari 1932.

Cornelius Olsson.

Arvid Lindman.

Birger Petersson.

Ewald Lindmark.

Cl. Lindskog.

Erik W. Ljung.

Albert Johansson.

Edvin Leffler.

Arthur Gustafson
i Kasenberg.

Nils Persson
i Grytterud.

Otto Johansson
i Väby.

Linus Andersson.

Oscar N. Olsson.